

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 24 maja 2022 r.
(OR. en)

8720/22

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2021/0415 (CNS)

ENFOPOL 231
SCHENGEN 46
IXIM 107
COSI 117
CT 76
CRIMORG 62
ENFOCUSTOM 76
JAI 582
COMIX 223

AKTY USTAWODAWCZE I INNE INSTRUMENTY

Dotyczy: ZALECENIE RADY w sprawie współpracy operacyjnej organów ścigania

ZALECENIE RADY (UE) 2022/...

z dnia ...

w sprawie współpracy operacyjnej organów ścigania

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 87 ust. 3 oraz art. 89 w związku z art. 292,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Współpraca transgraniczna organów ścigania ma zasadnicze znaczenie dla sprostania zagrożeniom bezpieczeństwa i zapewnienia właściwego funkcjonowania strefy Schengen. Zasadnicze znaczenie ma uniemożliwienie uciekania organom ścigania poprzez przemieszczanie się z jednego państwa członkowskiego do drugiego. Wzmocniona współpraca transgraniczna między wszystkimi organami ścigania państw członkowskich przyczyni się do lepszego zapobiegania przestępstwom, ich wykrywania i prowadzenia postępowań przygotowawczych w ich sprawie w Unii. Taka wzmocniona współpraca obejmuje działania transgraniczne co najmniej dwóch państw członkowskich, takie jak pościgi transgraniczne i obserwacje transgraniczne, oraz działania transnarodowe, takie jak wspólne operacje, które obejmują rozmieszczenie funkcjonariuszy organów ścigania w innych państwach członkowskich.
- (2) Pościgi transgraniczne i obserwacja transgraniczna stanowią niezbędne instrumenty współpracy operacyjnej organów ścigania, w przypadku braku których osoby mogą uciec przed organami ścigania poprzez przekroczenie granicy, wykorzystując zmianę jurysdykcji i brak ciągłości działania organów ścigania. Należy zalecić państwom członkowskim, by wyeliminowały istniejące ograniczenia wprowadzone przez niektóre z państw członkowskich, ponieważ stwarzają one przeszkody, które utrudniają realizację takich działań na ich terytorium. Niezbędne jest również, przy pełnym poszanowaniu kompetencji organów sądowych każdego państwa członkowskiego, dostosowanie pewnych zasad dotyczących angażowania się w transgraniczne operacje organów ścigania mające na celu monitorowanie i zatrzymywanie osób w ramach obserwacji transgranicznej, pościgów transgranicznych i podczas wspólnych operacji.

- (3) Ustanawianie stałych wspólnych patroli i tworzenie innych zdolności w zakresie wspólnych operacji jest niezbędne, aby stawić czoła działalności przestępczej i wyzwaniom dla współpracy operacyjnej organów ścigania związanym z ciągłą i rosnącą mobilnością ludzi, towarów i usług w Unii. Dzięki wymianie informacji istniejące struktury, takie jak centra współpracy policyjno-celnej, odgrywają zasadniczą rolę w walce z przestępczością transgraniczną. W stosownych przypadkach centra współpracy policyjno-celnej powinny być w stanie wesprzeć wspólne patrole i inne wspólne operacje w oparciu o wspólną analizę ryzyka i ocenę potrzeb, zgodnie z obowiązującymi wymogami prawnymi, w celu zapobiegania przestępstwom transgranicznym popełnianym na wewnątrzunijnych obszarach przygranicznych i ich wykrywania oraz wspierania postępowań przygotowawczych prowadzonych w sprawie takich przestępstw transgranicznych.
- (4) Aby państwa członkowskie, Rada i Komisja mogły uzyskać dokładny obraz ilościowy stanu realizacji działań w zakresie współpracy transgranicznej organów ścigania w Unii, należy zalecić państwom członkowskim, by co roku gromadziły dane oraz zestawiały i przekazywały statystyki dotyczące ich współpracy operacyjnej organów ścigania. Statystyki te mogłyby umożliwić uzyskanie szczegółowej wiedzy oraz lepsze zrozumienie potrzeb państw członkowskich oraz wszelkich potencjalnych kwestii, którymi należy się zająć na szczeblu Unii.

- (5) Siatki przestępcze wykorzystują brak kontroli na granicach wewnętrznych Unii do prowadzenia działalności przestępczej. Wspólne patrole i inne wspólne operacje są cennymi narzędziami przeciwdziałania wszystkim rodzajom przestępczości transgranicznej.
- (6) W razie potrzeby i w stosownych przypadkach państwa członkowskie powinny mieć możliwość wdrażania zaleceń dotyczących transgranicznej współpracy operacyjnej organów ścigania w kontekście europejskiej multidyscyplinarnej platformy przeciwko zagrożeniom przestępstwami (EMPACT), aby przeciwdziałać zidentyfikowanym i priorytetowym zagrożeniom stwarzanym przez poważną i zorganizowaną przestępczość międzynarodową. Na przykład ukierunkowane wspólne patrole są elastycznym instrumentem opartym na działaniach policyjnych z wykorzystaniem danych wywiadowczych, który może być zainicjowany przez właściwe organy ścigania. Ukierunkowane wspólne patrole mogłyby również być wykorzystywane przez państwa członkowskie – równoległe do działań operacyjnych – do planów działań operacyjnych EMPACT w celu zwalczania konkretnych priorytetowych obszarów przestępczości.

- (7) Ograniczona dostępność funkcjonariuszy organów ścigania, których państwa członkowskie mogą rozmieszczać za granicą, oraz brak skoordynowanego rozmieszczenia w oparciu o wcześniejszą wspólną analizę mogą spowodować nieskuteczność rozmieszczania organów ścigania w innych państwach członkowskich. Aby uprościć zarządzanie administracyjne i logistyczne wspólnymi patrolami i innymi wspólnymi operacjami, należy zalecić utworzenie platformy wsparcia o wymiarze ogólnoeuropejskim. Za pośrednictwem takiej platformy wsparcia państwa członkowskie mogłyby wymieniać informacje na temat swoich potrzeb i ułatwiać rozmieszczanie wspólnych patroli i innych wspólnych operacji w sposób efektywny i skuteczny w celu utrzymania i wzmocnienia porządku publicznego i bezpieczeństwa, zapobiegania przestępstwom oraz zwalczania konkretnych fal przestępczości w kluczowych lokalizacjach, w szczególnych okresach oraz w szczególnych sytuacjach. W stosownych przypadkach platforma wsparcia mogłaby korzystać z unijnego finansowania oraz wsparcia administracyjnego i logistycznego ze strony Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania (Europolu) ustanowionej rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/794¹.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/794 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania (Europol), zastępujące i uchylające decyzje Rady 2009/371/WSiSW, 2009/934/WSiSW, 2009/935/WSiSW, 2009/936/WSiSW i 2009/968/WSiSW (Dz.U. L 135 z 24.5.2016, s. 53).

- (8) Łączność oraz dostęp do dostępnych informacji stanowią kluczowe elementy pomyślnej transgranicznej współpracy operacyjnej organów ścigania. Należy zalecić państwom członkowskim, by umożliwiły funkcjonariuszom organów ścigania działającym w innym państwie członkowskim dostęp w czasie rzeczywistym do informacji przechowywanych w unijnych systemach informacyjnych za pośrednictwem europejskiego portalu wyszukiwania (ESP) do informacji oraz do odpowiednich własnych krajowych baz danych za pomocą rozwiązań mobilnych, takich jak urządzenia przenośne lub komputery organów ścigania zainstalowane w samochodach, zgodnie ze stosownymi prawami dostępu i prawem unijnym i krajowym. Należy zalecić, aby informacje przekazywane organom ścigania w innym państwie członkowskim ograniczały się do tego, co jest niezbędne dla funkcjonariuszy organów ścigania do wykonywania ich obowiązków w ramach współpracy transgranicznej organów ścigania. Należy również zalecić, aby funkcjonariusze organów ścigania działający w innym państwie członkowskim byli wyposażeni w niezawodne i bezpieczne środki łączności ruchomej zapewniające wzajemne połączenia w czasie rzeczywistym, takie jak narzędzia komunikacji natychmiastowej, działające po obu stronach granicy, aby komunikować się bezpośrednio z własnymi organami oraz z organami przyjmującego państwa członkowskiego. Podczas operacji transgranicznej organów ścigania konieczne jest zapewnienie połączeń międzysystemowych za pomocą bezpiecznych transgranicznych środków łączności, które powinny, jako minimum, umożliwiać bezpieczne korzystanie z środków łączności ruchomej w czasie rzeczywistym, a także geolokalizację pojazdów wykorzystywanych przez organy ścigania, na przykład dzięki lokalizowaniu za pomocą GPS lub bezzałogowych statków powietrznych.

W związku z tym należy zalecić państwom członkowskim, by zgodnie z ich szczególnymi potrzebami wykorzystywały rozwiązania techniczne, które mogą być dostarczane na przykład przez Europol – opierając się w szczególności na doradztwie jego laboratorium innowacji, a także na odnośnych pracach i projektach europejskiego centrum innowacji na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego – przez specjalne grupy ekspertów, takie jak podstawowa grupa bezpiecznej łączności oraz Europejska Sieć Służb Technologii Bezpieczeństwa Wewnętrzne (ENLETS), a także w ramach projektów, takich jak projekt BroadWay. Państwa członkowskie mogą również zapewnić takie połączenia międzysystemowe przez łączenie dotychczasowych systemów z sąsiadującymi państwami członkowskimi.

- (9) Skuteczna transgraniczna współpraca operacyjna organów ścigania wymaga zmian w kierunku wspólnej unijnej kultury działań tych organów. Organizowanie wspólnych szkoleń wstępnych, takich jak szkolenie zorganizowane przez Hiszpanię i Francję w Valdemoro, programów wymiany słuchaczy szkół policyjnych dotyczących kwestii związanych z tą współpracą, a także kursów ustawicznego rozwoju dla funkcjonariuszy organów ścigania oraz funkcjonariuszy prowadzących postępowania przygotowawcze, ma kluczowe znaczenie w zwiększaniu umiejętności, pogłębianiu wiedzy i budowaniu zaufania. Istotne jest, aby państwa członkowskie uwzględniły w swoich krajowych szkoleniach wstępnych dla słuchaczy szkół policyjnych możliwość kursu w zakresie transgranicznej współpracy operacyjnej organów ścigania. Istotne jest też, aby państwa członkowskie starały się opracować lub dostosować, we współpracy z Agencją Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL) ustanowionej rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2219¹, kursy w zakresie transgranicznej współpracy operacyjnej organów ścigania oraz aby zapewniały szkolenia językowe do wykorzystania dla krajowego ustawicznego szkolenia funkcjonariuszy. Można by przewidzieć ścieżki kariery dla słuchaczy szkół policyjnych i funkcjonariuszy, którzy ukończą takie szkolenia.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2219 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL) oraz zastępujące i uchylające decyzję Rady 2005/681/WSiSW (Dz.U. L 319 z 4.12.2015, s. 1).

Należy zalecić państwom członkowskim, by nadal jak najlepiej wykorzystywały CEPOL, informując ją o swoich potrzebach szkoleniowych, wspierając działalność CEPOL oraz przyczyniając się do dostosowania swojej oferty szkoleniowej do priorytetów związanych z transgraniczną współpracą organów ścigania, określonych w unijnych ocenach strategicznych potrzeb szkoleniowych (EU-STNA). Należy również zalecić państwom członkowskim, by rozważyły możliwość stworzenia zakrojonych na szeroką skalę i długoterminowych ogólnoeuropejskich wspólnych programów szkoleń oraz wymiany słuchaczy szkół policyjnych i funkcjonariuszy organów ścigania w dziedzinie transgranicznej współpracy operacyjnej organów ścigania.

- (10) Mając na uwadze znaczenie koordynacji i współpracy w związku z kwestiami poruszonymi w niniejszym zaleceniu, a w szczególności w związku z jego wdrożeniem, w obrębie właściwej grupy roboczej Rady powinien być stały punkt dotyczący dyskusji na temat transgranicznej współpracy operacyjnej organów ścigania. Ta grupa robocza mogłaby służyć jako stałe forum dla państw członkowskich do dyskusji na temat tych kwestii, w tym zgodności ich przepisów i umów, innych środków na rzecz eliminacji przeszkód w zakresie skuteczności i efektywności operacji współpracy transgranicznej organów ścigania, składania sprawozdań z poczynionych postępów, a także kwestii odnoszących się do niezbędnych wskazówek i dobrych praktyk.

- (11) Należy zalecić, by niniejszemu zaleceniu nadano skuteczność w rozsądnym terminie. Należy również zalecić, aby państwa członkowskie rozpoczęły w najszybszym rozsądnym terminie proces przeglądu, w razie potrzeby i w stosownych przypadkach, swoich przepisów krajowych oraz dwustronnych i wielostronnych umów z innymi państwami członkowskimi, aby nadać skuteczność niniejszemu zaleceniu.
- (12) Niniejsze zalecenie nie ma wpływu na przepisy dotyczące noszenia i używania broni służbowej, w tym w obronie innych osób, korzystanie z przywilejów w ruchu drogowym, wykorzystywanie środków technicznych na potrzeby obserwacji transgranicznych lub dokonywanie kontroli tożsamości i zatrzymywania osób próbujących uniknąć takich kontroli. Podobnie niezmienione powinny również pozostać przepisy określające, co wchodzi w zakres współpracy sądowej lub co wymaga zezwolenia od organu sądowego.

- (13) Aby zapewnić spójność, definicje i gwarancje zawarte w niniejszym zaleceniu powinny, w stosownych przypadkach, opierać się na mającym zastosowanie prawie Unii, w szczególności Konwencji wykonawczej do układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 roku między Rządami Państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach¹ (konwencji z Schengen), w szczególności jej art. 39–46 oraz decyzji Rady 2008/615/WSiSW² i 2008/616/WSiSW³ (zwanymi dalej „decyzjami w sprawie konwencji z Prüm”), w szczególności art. 17–19 decyzji 2008/615/WSiSW, a także powinny być interpretowane zgodnie z tymi przepisami. To samo dotyczy odniesienia do konieczności przestrzegania prawa krajowego, w przypadku gdy prawo Unii już odwołuje się do norm krajowych.
- (14) Po upływie określonego czasu należy dokonać przeglądu postępów poczynionych w zakresie nadania skuteczności niniejszemu zaleceniu. Komisja powinna zatem, najpóźniej po upływie dwóch lat od przyjęcia niniejszego zalecenia, dokonać oceny poczynionych postępów i po konsultacji z państwem członkowskim przedstawić sprawozdanie. To sprawozdanie powinno zostać omówione w Radzie, między innymi na potrzeby przygotowania przez Komisję wniosków dotyczących prawnie wiążących aktów prawa Unii, jeżeli takie akty są konieczne w dziedzinie współpracy operacyjnej organów ścigania.

¹ Dz.U. L 239 z 22.9.2000, s. 19.

² Decyzja Rady 2008/615/WSiSW z dnia 23 czerwca 2008 r. w sprawie intensyfikacji współpracy transgranicznej, szczególnie w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości transgranicznej (Dz.U. L 210 z 6.8.2008, s. 1).

³ Decyzja Rady 2008/616/WSiSW z dnia 23 czerwca 2008 r. w sprawie wdrożenia decyzji 2008/615/WSiSW w sprawie intensyfikacji współpracy transgranicznej, szczególnie w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości transgranicznej (Dz.U. L 210 z 6.8.2008, s. 12).

- (15) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego zalecenia i nie jest nim związana ani go nie stosuje. Biorąc pod uwagę, że niniejsze zalecenie jest oparte na dorobku Schengen, Dania powinna, zgodnie z art. 4 tego protokołu, w terminie sześciu miesięcy od daty przyjęcia niniejszego zalecenia przez Radę podjąć decyzję o jego ewentualnej transpozycji do swojego prawa krajowego.
- (16) Z wyjątkiem sekcji 2.1, 2.2 i 2.3 niniejsze zalecenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen, które mają zastosowanie do Irlandii zgodnie z art. 5 ust. 1 Protokołu nr 19 w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej załączonego do TUE i TFUE, oraz art. 6 ust. 2 decyzji Rady 2002/192/WE¹; Irlandia uczestniczy zatem w przyjęciu niniejszego zalecenia.

¹ Decyzja Rady 2002/192/WE z dnia 28 lutego 2002 r. dotycząca wniosku Irlandii o zastosowanie wobec niej niektórych przepisów dorobku Schengen (Dz.U. L 64 z 7.3.2002, s. 20).

- (17) W odniesieniu do Islandii i Norwegii niniejsze zalecenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen – w rozumieniu Umowy zawartej przez Radę Unii Europejskiej i Republikę Islandii oraz Królestwo Norwegii dotyczącej włączenia tych dwóch państw we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen¹ – które wchodzą w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 lit. H decyzji Rady 1999/437/WE².
- (18) W odniesieniu do Szwajcarii niniejsze zalecenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen – w rozumieniu Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen³ – które wchodzą w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 lit. H decyzji 1999/437/WE w związku z art. 3 decyzji Rady 2008/146/WE⁴ i art. 3 decyzji Rady 2008/149/WSiSW⁵.

¹ Dz.U. L 176 z 10.7.1999, s. 36.

² Decyzja Rady 1999/437/WE z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie niektórych warunków stosowania Układu zawartego przez Radę Unii Europejskiej i Republikę Islandii oraz Królestwo Norwegii dotyczącego włączenia tych dwóch państw we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen (Dz.U. L 176 z 10.7.1999, s. 31).

³ Dz.U. L 53 z 27.2.2008, s. 52.

⁴ Decyzja Rady 2008/146/WE z dnia 28 stycznia 2008 r. w sprawie zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia tego państwa we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen (Dz.U. L 53 z 27.2.2008, s. 1).

⁵ Decyzja Rady 2008/149/WSiSW z dnia 28 stycznia 2008 r. w sprawie zawarcia w imieniu Unii Europejskiej Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską w sprawie włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen (Dz.U. L 53 z 27.2.2008, s. 50).

- (19) W odniesieniu do Liechtensteinu niniejsze zalecenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen – w rozumieniu Protokołu między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską, Konfederacją Szwajcarską i Księstwem Liechtensteinu w sprawie przystąpienia Księstwa Liechtensteinu do Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen¹ – które wchodzi w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 lit. H decyzji 1999/437/WE w związku z art. 3 decyzji Rady 2011/350/UE² i art. 3 decyzji Rady 2011/349/UE³.

¹ Dz.U. L 160 z 18.6.2011, s. 21.

² Decyzja Rady 2011/350/UE z dnia 7 marca 2011 r. w sprawie zawarcia w imieniu Unii Europejskiej Protokołu między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską, Konfederacją Szwajcarską i Księstwem Liechtensteinu w sprawie przystąpienia Księstwa Liechtensteinu do Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen, odnoszącego się do zniesienia kontroli na granicach wewnętrznych i do przemieszczania się osób (Dz.U. L 160 z 18.6.2011, s. 19).

³ Decyzja Rady 2011/349/UE z dnia 7 marca 2011 r. w sprawie zawarcia w imieniu Unii Europejskiej Protokołu między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską, Konfederacją Szwajcarską i Księstwem Liechtensteinu w sprawie przystąpienia Księstwa Liechtensteinu do Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen, odnoszącego się w szczególności do współpracy sądowej w sprawach karnych i współpracy policji (Dz.U. L 160 z 18.6.2011, s. 1).

- (20) W odniesieniu do Cypru sekcje 2.1 i 2.2 niniejszego zalecenia są aktem stanowiącym rozwinięcie dorobku Schengen lub w inny sposób z nim związanym w rozumieniu art. 3 ust. 2 Aktu przystąpienia z 2003 r.
- (21) W odniesieniu do Bułgarii i Rumunii sekcje 2.1 i 2.2 niniejszego zalecenia są aktem stanowiącym rozwinięcie dorobku Schengen lub w inny sposób z nim związanym w rozumieniu art. 4 ust. 2 Aktu przystąpienia z 2005 r.
- (22) W odniesieniu do Chorwacji sekcje 2.1 i 2.2 niniejszego zalecenia są aktem stanowiącym rozwinięcie dorobku Schengen lub w inny sposób z nim związanym w rozumieniu art. 4 ust. 2 Aktu przystąpienia z 2011 r.,

NINIEJSZYM ZALECA:

RAMY OGÓLNE

- a) biorąc pod uwagę fakt, że niniejsze zalecenie nie jest prawnie wiążące, zaleca się państwom członkowskim, by nadały skuteczność ustanowionym w nim środkom zgodnie z mającym zastosowanie prawem Unii, w szczególności z przepisami, które mają wiążący charakter;
- b) niniejsze zalecenie nie powinno być interpretowane jako mające wpływ na krajowe przepisy określające uprawnienia, rolę, kompetencje, ograniczenia, zabezpieczenia lub warunki, o których nie wspomniano wyraźnie w niniejszym zaleceniu, obowiązujące w stosunku do odpowiednich działań w zakresie transgranicznej współpracy operacyjnej organów ścigania na podstawie wiążących prawnie aktów prawa Unii, w tym konwencji z Schengen i decyzji w sprawie konwencji z Prüm, oraz na podstawie prawa krajowego zgodnie z prawem Unii.

- c) niniejsze zalecenie jest zgodne z obowiązkiem poszanowania praw podstawowych i zasad prawnych zapisanych w art. 6 TUE, w tym prawa do skutecznego środka odwoławczego i prawa do rzetelnego procesu sądowego, a także wysokich standardów ochrony danych określonych w prawie Unii, w szczególności w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680¹;
- d) państwa członkowskie mogą utrzymać w mocy lub przyjąć przepisy i zawierać umowy przewidujące ściślejszą współpracę niż środki określone w niniejszym zaleceniu;
- e) zaleca się państwom członkowskim, by nadały skuteczność niniejszemu zaleceniu bez uszczerbku dla Konwencji sporządzonej na podstawie artykułu K.3 Traktatu o Unii Europejskiej w sprawie pomocy wzajemnej i współpracy między administracjami celnymi² (konwencji neapolitańskiej II);

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłająca decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 89).

² Dz.U. C 24 z 23.1.1998, s. 2.

CEL I ZAKRES STOSOWANIA

Celem niniejszego zalecenia jest wzmocnienie współpracy operacyjnej między organami ścigania.

Współpraca operacyjna organów ścigania obejmuje sytuacje, w których organy ścigania jednego państwa członkowskiego działają na terytorium innego państwa członkowskiego w kontekście transgranicznych i innych działań transnarodowych co najmniej dwóch państw członkowskich na przykład podczas pościgu transgranicznego, obserwacji transgranicznej, wspólnych patroli lub innych wspólnych operacji, lub w związku z sezonem turystycznym lub imprezą masową.

1. DEFINICJE

Na potrzeby niniejszego zalecenia stosuje się następujące definicje:

- a) „organ ścigania” oznacza właściwy organ w rozumieniu art. 87 ust. 1 TFUE;
- b) „pościg transgraniczny” oznacza operację organów ścigania, podczas której funkcjonariusze organu ścigania państwa członkowskiego ścigają w tym państwie członkowskim co najmniej jedną osobę oraz przekraczają w trakcie tego pościgu granicę innego państwa członkowskiego i kontynuują pościg na terytorium co najmniej jednego innego państwa członkowskiego po tym, jak osoba lub osoby przekroczyły granicę;

- c) „obserwacja transgraniczna” oznacza operację organów ścigania, podczas której funkcjonariusze organu ścigania państwa członkowskiego w ramach postępowania przygotowawczego prowadzonego w tym państwie członkowskim obserwują co najmniej jedną osobę oraz kontynuują tę obserwację na terytorium co najmniej jednego innego państwa członkowskiego po tym, jak osoba lub osoby przekroczyły granicę;
- d) „wspólne operacje” oznaczają operacje organów ścigania, w tym wspólne patrole i inne wspólne operacje w zakresie porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego i zapobiegania przestępczości, prowadzone wspólnie przez funkcjonariuszy organów ścigania co najmniej dwóch państw członkowskich, przy czym funkcjonariusze z jednego państwa członkowskiego prowadzą działania na terytorium innego państwa członkowskiego;
- e) „pojedynczy punkt kontaktowy” oznacza krajowy organ centralny wyznaczony na potrzeby międzynarodowej współpracy organów ścigania zgodnie z sekcją „Ramy ogólne” niniejszego zalecenia;
- f) „centrum współpracy policyjno-celnej” oznacza wspólną strukturę organów ścigania mającą na celu wymianę informacji i zapewnienie wsparcia na rzecz innych działań prowadzonych przez organy ścigania na wewnątrzunijnych obszarach przygranicznych, którą państwo członkowskie utworzyło na podstawie dwustronnej lub wielostronnej umowy z co najmniej jednym sąsiadującym państwem członkowskim i która mieści się w bezpośrednim sąsiedztwie granicy między danymi państwami członkowskimi;

- g) „statystyka” odnosi się do danych nieosobowych gromadzonych przez państwa członkowskie i przekazywanych Radzie i Komisji w odniesieniu do operacji współpracy transgranicznej prowadzonych przez organy ścigania, jak określono w sekcji 2.

2. USUWANIE PRZESZKÓD WE WSPÓLPRACY OPERACYJNEJ ORGANÓW ŚCIGANIA, GDY FUNKCJONARIUSZE ORGANÓW ŚCIGANIA PROWADZĄ DZIAŁANIA W INNYM PAŃSTWIE CZŁONKOWSKIM

2.1. Pościg transgraniczny

- a) zaleca się, by państwa członkowskie:
- (i) zapewniły, aby formy przestępstw, w odniesieniu do których może być przeprowadzany pościg transgraniczny na ich terytorium obejmowały przestępstwa wymienione w załączniku, a także wszystkie inne przestępstwa, które mogą prowadzić do ekstradycji lub wydania, oraz – w przypadkach gdy jest to zgodne z prawem krajowym – również unikanie kontroli ze strony organów ścigania;
 - (ii) zezwoliły na prowadzenie na ich terytorium pościgów transgranicznych przez granice lądowe, rzeczne, jeziorne i powietrzne;

- (iii) zezwoliły na kontynuowanie na ich terytorium pościgu transgranicznego bez żadnych ograniczeń geograficznych ani czasowych, do czasu przybycia funkcjonariuszy ich organu ścigania;
 - (iv) co roku gromadziły dane i zestawiały statystyki dotyczące pościgów transgranicznych przeprowadzonych przez ich organy ścigania oraz przekazywały te statystyki Radzie i Komisji; te roczne statystyki obejmują:
 - liczbę przeprowadzonych pościgów transgranicznych;
 - państwa członkowskie, na których terytorium przeprowadzono pościgi transgraniczne;
- b) zaleca się, by państwa członkowskie zezwoliły funkcjonariuszom organu ścigania innego państwa członkowskiego prowadzącym pościg transgraniczny na ich terytorium na:
- (i) noszenie własnej broni służbowej i amunicji oraz innego sprzętu służbowego;
 - (ii) używanie własnej broni służbowej w uzasadnionej samoobronie oraz w obronie innych osób zgodnie z prawem krajowym przyjmującego państwa członkowskiego;

- (iii) korzystanie z przywilejów w ruchu drogowym mających zastosowanie w państwach członkowskich, w których prowadzony jest pościg transgraniczny;
 - (iv) zgodnie z prawem krajowym przyjmującego państwa członkowskiego – korzystanie z własnych systemów GPS umożliwiających namierzenie pojazdów funkcjonariuszy przeprowadzających pościgi transgraniczne przez organ ścigania tego innego państwa członkowskiego;
 - (v) korzystanie z transgranicznych bezpiecznych środków łączności w czasie rzeczywistym;
- c) zaleca się, by państwa członkowskie zezwoliły funkcjonariuszom organu ścigania innego państwa członkowskiego prowadzącym pościg transgraniczny na ich terytorium na tymczasowe zatrzymanie ściganej osoby zgodnie z procedurami na mocy prawa krajowego przyjmującego państwa członkowskiego, w tym przy użyciu środków przymusu bezpośredniego i siły fizycznej, również z prawem do przeprowadzenia przeszukania, do czasu przybycia funkcjonariuszy organu ścigania przyjmującego państwa członkowskiego.

2.2. Obserwacja transgraniczna

- a) zaleca się, by państwa członkowskie:

- (i) zezwoliły na prowadzenie na ich terytorium obserwacji transgranicznej w odniesieniu do osób podejrzanych o przygotowywanie do popełnienia lub popełnienie co najmniej jednego z przestępstw wymienionych w załączniku, a także dowolnych innych przestępstw, które mogą prowadzić do ekstradycji lub wydania, lub o udział w popełnieniu takiego przestępstwa, także w odniesieniu do osób, które mogą doprowadzić do identyfikacji lub namierzenia takich osób podejrzanych;
- (ii) zapewniły możliwość prowadzenia obserwacji transgranicznej w celu ustalenia, czy konkretne przestępstwa zostały popełnione lub są przygotowywane;
- (iii) zezwoliły na prowadzenie na ich terytorium obserwacji transgranicznej przez granice lądowe, morskie, rzeczne, jeziorne i powietrzne;
- (iv) na podstawie wspólnie uzgodnionych procedur umożliwiły i ułatwiły gromadzenie materiałów w celu zwiększenia skuteczności przeprowadzenia obserwacji transgranicznych;
- (v) wyznaczyły co najmniej jeden organ centralny koordynujący obserwacje transgraniczne prowadzone przez inne państwa członkowskie na terytorium danego państwa oraz przez to państwo na terytorium innych państw członkowskich, stanowiący część lub działający w ścisłej współpracy z pojedynczym punktem kontaktowym i mający możliwość przetwarzania i przekazywania wniosków o zezwolenie przez 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu;

- b) zaleca się, by państwa członkowskie zezwoliły funkcjonariuszom organu ścigania innego państwa członkowskiego prowadzącym obserwacje transgraniczne na ich terytorium na:
- (i) noszenie własnej broni służbowej i amunicji oraz innego sprzętu służbowego;
 - (ii) używanie własnej broni służbowej w uzasadnionej samoobronie oraz w obronie innych osób zgodnie z prawem krajowym przyjmującego państwa członkowskiego;
 - (iii) zgodnie z prawem krajowym przyjmującego państwa członkowskiego – wykorzystywanie wszelkich środków technicznych niezbędnych do prowadzenia obserwacji transgranicznych, w tym lokalizatorów GPS, bezzałogowych statków powietrznych, sprzętu audio i wideo;
 - (iv) korzystanie z transgranicznych bezpiecznych środków łączności w czasie rzeczywistym.

2.3. Wspólne operacje

- a) zaleca się, by państwa członkowskie zezwoliły funkcjonariuszom organu ścigania innego państwa członkowskiego uczestniczącym we wspólnych operacjach prowadzonych na ich terytorium, o ile podobne uprawnienia i kompetencje przyznano i dostarczono podobny sprzęt, w tym mundury, funkcjonariuszom ich własnych organów ścigania, co najmniej na:
- (i) dokonywanie kontroli tożsamości i tymczasowe zatrzymanie każdej osoby, która próbuje uniknąć kontroli tożsamości;

- (ii) noszenie własnego munduru oraz broni służbowej i amunicji i innego sprzętu służbowego;
 - (iii) używanie własnej broni służbowej w uzasadnionej samoobronie oraz w obronie innych osób;
 - (iv) korzystanie z transgranicznych bezpiecznych środków łączności w czasie rzeczywistym lub zapewnienie innych możliwości łączności transgranicznej; w tym celu należy przewidzieć niezbędne warunki techniczne bezpiecznej łączności w czasie rzeczywistym;
- b) zaleca się, by państwa członkowskie koordynowały wspólne operacje w przypadkach, gdy ich organy ścigania prowadzą kilka operacji;
- c) zaleca się, by państwa członkowskie co roku gromadziły dane i zestawiały statystyki dotyczące wspólnych patroli i innych wspólnych operacji przeprowadzanych przez ich organy ścigania na terytorium innych państw członkowskich, oraz przekazywały te statystyki Radzie i Komisji; te roczne statystyki obejmują:
- (i) liczbę przeprowadzonych wspólnych patroli i innych wspólnych operacji;
 - (ii) państwa członkowskie, na których terytorium przeprowadzono wspólne patrole i inne wspólne operacje.

3. CENTRA WSPÓŁPRACY POLICYJNO-CELNEJ

- a) zaleca się, by państwa członkowskie, w których znajduje się centrum współpracy policyjno-celnej lub które uczestniczą w działaniach takiego centrum, zapewniały, by centra współpracy policyjno-celnej, oprócz dotychczasowego koncentrowania się na wymianie informacji, wykonywały następujące zadania:
- (i) ułatwianie, wspieranie i w odpowiednich przypadkach, koordynowanie wspólnych patroli i innych wspólnych operacji na wewnątrzunijnych obszarach przygranicznych;
 - (ii) pomaganie w sporządzaniu lub sporządzanie wspólnych analiz przestępstw transgranicznych charakterystycznych dla ich wewnątrzunijnego obszaru przygranicznego oraz dzielenie się, w stosownych przypadkach, takimi analizami za pośrednictwem krajowego pojedynczego punktu kontaktowego z odnośnymi organami krajowymi, innymi państwami członkowskimi oraz właściwymi agencjami i organami Unii, takimi jak Europol, Europejską Strażą Graniczną i Przybrzeżną, ustanowioną rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896¹ i Europejskim Urzędem ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) ustanowionym decyzją Komisji 1999/352/WE, EWWiS, Euratom²;
 - (iii) wspieranie postępowań przygotowawczych w sprawie przestępstw transgranicznych, które popełniono na wewnątrzunijnych obszarach przygranicznych;

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej oraz uchylenia rozporządzeń (UE) nr 1052/2013 i (UE) 2016/1624 (Dz.U. L 295 z 14.11.2019, s. 1).

² Decyzja Komisji 1999/352/WE, EWWiS, Euratom z dnia 28 kwietnia 1999 r. ustanawiająca Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) (Dz.U. L 136 z 31.5.1999, s. 20).

- b) zaleca się, by państwa członkowskie zacieśniły współpracę transgraniczną i przyjęły najlepsze praktyki w zakresie takiej współpracy z państwami sąsiadującymi, na zasadzie dwustronnej lub wielostronnej, w tym za pośrednictwem wspólnych posterunków policji i centrów współpracy policyjno-celnej.

4. PLATFORMA WSPARCIA WSPÓLNYCH PATROLI I INNYCH WSPÓLNYCH OPERACJI

- a) zaleca się, by państwa członkowskie utworzyły platformę wsparcia, która umożliwiłaby identyfikację i scentralizowaną rejestrację, bez przekazywania danych osobowych, potrzeb każdego państwa członkowskiego w odniesieniu do organizacji wspólnych patroli lub innych wspólnych operacji:
 - (i) w miejscach, które mają szczególne znaczenie dla zapobiegania przestępczości i zwalczania jej, takich jak główne ośrodki przestępczości lub regiony turystyczne odwiedzane przez turystów z innych państw członkowskich;
 - (ii) podczas mogących przyciągnąć osoby z innych państw członkowskich masowych zgromadzeń i wydarzeń z udziałem dużej liczby uczestników, takich jak duże imprezy sportowe lub szczyty międzynarodowe;

- (iii) w przypadku klęsk żywiołowych lub poważnych wypadków, w koordynacji z Unijnym Mechanizmem Ochrony Ludności, a w szczególności z Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego (ERCC)¹;
- b) zaleca się, by państwa członkowskie:
- (i) przekazywały platformie wsparcia informacje na temat ich potrzeb i okoliczności wniosku o utrzymanie porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz zapobieganie przestępstwom;
 - (ii) wyznaczyły, w zależności od charakteru wspólnych operacji, odpowiedni punkt kontaktowy jako krajowy punkt kontaktowy dla takich wspólnych patroli i innych wspólnych operacji oraz przekazywania odpowiednich informacji.

¹ Podczas kryzysów i sytuacji nadzwyczajnych (związanych głównie z klęskami żywiołowymi lub poważnymi wypadkami) każde dotknięte nimi państwo członkowskie lub państwo trzecie może zwrócić się o ochronę ludności lub pomoc humanitarną za pośrednictwem UMOL. Następnie ERCC koordynuje, wspiera i współfinansuje odpowiedź państw członkowskich na wniosek o pomoc.

5. ZAPEWNIENIE SKUTECZNEGO DOSTĘPU DO INFORMACJI I ŁĄCZNOŚCI

- a) zaleca się, by państwa członkowskie zapewniały, aby funkcjonariusze ich organów ścigania zaangażowani w transgraniczną współpracę operacyjną organów ścigania objętą niniejszym zaleceniem i działający na terytorium innego państwa członkowskiego:
- (i) mieli bezpieczny i zdalny dostęp do własnych krajowych baz danych, a także do unijnych i międzynarodowych baz danych za pośrednictwem europejskiego portalu wyszukiwania, w zakresie w jakim zezwała im na to prawo Unii i ich prawo krajowe, umożliwiając im w ramach transgranicznej współpracy operacyjnej organów ścigania wykonywanie zadań organów ścigania na terytorium innego państwa członkowskiego, np. dokonywanie kontroli tożsamości;
 - (ii) mogli korzystać z bezpiecznych środków łączności w czasie rzeczywistym, które działają na terytorium innego państwa członkowskiego, umożliwiając funkcjonariuszom bezpośrednie komunikowanie się z organem ścigania w ich państwie członkowskim oraz z funkcjonariuszami organów ścigania w innych zainteresowanych państwach członkowskich;

- b) zaleca się, by państwa członkowskie zapewniały bezpieczną transgraniczną łączność bezpośrednią w czasie rzeczywistym poprzez wykorzystanie rozwiązań technicznych, które mają być zapewnione np. przez Europol, specjalne grupy ekspertów i projekty finansowane przez Unię lub poprzez powiązanie dotychczasowych systemów z sąsiadującymi państwami członkowskimi.

6. WSPÓLNE SZKOLENIA I ROZWÓJ ZAWODOWY W ZAKRESIE
TRANSGRANICZNEJ WSPÓŁPRACY OPERACYJNEJ ORGANÓW ŚCIGANIA

Zaleca się, by państwa członkowskie:

- a) w ramach szkolenia wstępnego przewidziały możliwość szkolenia dotyczącego transgranicznej współpracy operacyjnej organów ścigania w celu zapoznania słuchaczy szkół policyjnych z europejską kulturą działań organów ścigania;
- b) w stopniu, w jakim jest to możliwe do zrealizowania w strukturach krajowych, wraz z sąsiadującymi państwami członkowskimi opracowały wspólne szkolenia wstępne i programy wymiany słuchaczy szkół policyjnych w zakresie transgranicznej współpracy operacyjnej organów ścigania;

- c) dążyły do opracowania lub dostosowania, we współpracy z CEPOL-em na wniosek państw członkowskich, ich krajowych kursów dotyczących transgranicznej współpracy operacyjnej organów ścigania, które mają być wykorzystywane na potrzeby krajowego ustawicznego doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy organów ścigania;
- d) utworzyły wspólne kursy i inicjatywy dotyczące ustawicznego doskonalenia zawodowego dla funkcjonariuszy organów ścigania w celu kształcenia umiejętności i pogłębiania wiedzy w zakresie transgranicznej współpracy operacyjnej organów ścigania, w szczególności na temat odpowiedniego ustawodawstwa, zasad zaangażowania, narzędzi, technik, mechanizmów, procedur i najlepszych praktyk;
- e) dążyły do opracowania i oferowania ścieżek kariery dla funkcjonariuszy organów ścigania, którzy ukończą wspólne szkolenie wstępne, programy wymiany lub specjalne kursy w zakresie transgranicznej współpracy operacyjnej organów ścigania;
- f) zapewniły szkolenia językowe i szkolenia dla funkcjonariuszy organów ścigania, którzy mogą być zaangażowani w transgraniczną współpracę operacyjną organów ścigania, w zakresie procedur operacyjnych, prawa administracyjnego i karnego oraz postępowania karnego innych państw członkowskich, a także organów, z którymi należy się kontaktować w innych państwach członkowskich;
- g) dążyły do dostosowania, z odpowiednim uwzględnieniem potrzeb państw członkowskich, swojej oferty szkoleniowej do priorytetów związanych z transgraniczną współpracą operacyjną organów ścigania, określonych w EU-STNA;

- h) informowały CEPOL o swoich potrzebach w zakresie szkoleń związanych z transgraniczną współpracą operacyjną organów ścigania oraz wspierały odnośne działania CEPOL-u, tak aby mógł przyczyniać się do szkolenia funkcjonariuszy organów ścigania;
- i) zastanowiły się nad możliwością stworzenia zakrojonych na szeroką skalę i długoterminowych ogólnoeuropejskich wspólnych programów szkoleń i wymiany słuchaczy szkół policyjnych i funkcjonariuszy organów ścigania w dziedzinie transgranicznej współpracy operacyjnej organów ścigania.

7. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

- a) zaleca się, by państwa członkowskie omówiły i podjęły kwestie objęte niniejszym zaleceniem, w szczególności kwestie związane z jego wdrożeniem;
- b) zaleca się, by państwa członkowskie w pełni wykorzystwały wsparcie finansowe udostępnione za pośrednictwem instrumentu na rzecz wsparcia finansowego współpracy policyjnej, zapobiegania i zwalczania przestępczości oraz zarządzania kryzysowego, ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 513/2014¹ (Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego – część dotycząca współpracy policyjnej), aby poprawić i zacieśnić transgraniczną współpracę operacyjną;

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 513/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiające, w ramach Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, instrument na rzecz wsparcia finansowego współpracy policyjnej, zapobiegania i zwalczania przestępczości oraz zarządzania kryzysowego oraz uchylające decyzję Rady 2007/125/WSiSW (Dz.U. L 150 z 20.5.2014, s. 93).

- c) zaleca się, by państwa członkowskie przy nadawaniu skuteczności niniejszemu zaleceniu w najszybszym rozsądnym terminie po dacie przyjęcia niniejszego zalecenia oraz w stosownych przypadkach, rozpoczęły przegląd swoich przepisów krajowych oraz umów dwustronnych i wielostronnych w sprawie współpracy operacyjnej organów ścigania z innymi państwami członkowskimi;
- d) zaleca się, by najpóźniej po upływie dwóch lat od przyjęcia niniejszego zalecenia Komisja oceniła, w jakim stopniu państwa członkowskie nadały skuteczność niniejszemu zaleceniu, oraz, po konsultacji z państwami członkowskimi, opublikowała sprawozdanie i przedstawiła je Radzie.

Sporządzono w ...

W imieniu Rady

Przewodniczący / Przewodnicząca

ZAŁĄCZNIK

Wykaz przestępstw, o których mowa w sekcjach 2.1 i 2.2

- udział w organizacji przestępczej;
- terroryzm;
- handel ludźmi;
- wykorzystywanie seksualne dzieci i pornografia dziecięca;
- nielegalny obrót środkami odurzającymi i psychotropowymi;
- nielegalny handel bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi;
- korupcja, w tym łapownictwo;
- nadużycie finansowe, w tym nadużycie mające wpływ na interesy finansowe Unii zdefiniowane w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371¹;
- pranie dochodów z przestępstwa;
- fałszowanie pieniędzy, w tym waluty euro;
- przestępstwo komputerowe;

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29).

- przestępstwo przeciwko środowisku, w tym nielegalny handel zagrożonymi gatunkami zwierząt oraz zagrożonymi gatunkami i odmianami roślin;
- ułatwienie bezprawnego wjazdu i pobytu;
- zabójstwo oraz ciężki uszczerbek na zdrowiu;
- nielegalny obrót organami i tkankami ludzkimi;
- uprowadzenie, bezprawne pozbawienie wolności i wzięcie zakładników;
- rasizm i ksenofobia;
- rozbój w formie zorganizowanej lub przy użyciu broni;
- nielegalny handel dobrami kultury, w tym antykami i dziełami sztuki;
- oszustwo;
- wymuszenie rozbójnicze;
- podrabianie towarów i piractwo;
- fałszowanie dokumentów urzędowych i handel nimi;
- fałszerstwo środków płatniczych;

- nielegalny obrót hormonami i innymi stymulatorami wzrostu;
 - nielegalny handel materiałami jądrowymi lub promieniotwórczymi;
 - handel kradzionymi pojazdami;
 - zgwałcenie;
 - podpalenie;
 - zbrodnie należące do jurysdykcji Międzynarodowego Trybunału Karnego;
 - bezprawne zawładnięcie statkiem powietrznym, wodnym lub kosmicznym;
 - sabotaż.
-